

פרופסור לוי שלום רב,

מתוך כל הנושאים שעולים בספר, מהו בעיניך האתגר המרכזי שממשלות מתמודדות איתו כיום בזירת המדיניות הציבורית?

האתגר המרכזי הוא היכולת למשול בעידן שבו יש ריבוי שחקנים. מוסדות המדינה כבר לא פועלים לבד אלא מתקיימת מערכת סבוכה הכוללת רגולטורים עצמאיים, ארגוני חברה אזרחית, שחקני שוק, קהילות ידע, תקשורת, ומוסדות גלובליים. הממשל עצמו מכונן שותפויות ומאציל סמכויות לשחקנים מחוץ לממשל, מה שמכונה "משילות חדשה". האתגר המרכזי הוא ההתמודדות עם הפגיעה בדמוקרטיה ככל שהמדינה מצליחה להרחיק מעצמה אחריות, וככל שריבוי השחקנים מקשה על האזרחים הממוצעים לעקוב אחר תהליכי קבלת ההחלטות.

בתקופה שבה מדינות נדרשות לקבל החלטות מהירות בנושאים קריטיים כמו שינויי אקלים, ביטחון וכלכלה – איך אפשר לאזן בין חשיבה מעמיקה לבין הצורך בפעולה מהירה?

הצורך בפעולה מהירה אינו מובהק. מדינות דנות כבר שנים במענה הראוי לשינויי האקלים, לאופן שבו יש לייצב ביטחון עולמי או אזורי ולהתמודדות עם אתגרים אחרים בתחומים החברתיים והכלכליים. המגבלה המרכזית שממשלות מתמודדות עימה אינה הזמן אלא מגבלות אחרות כמו היעדר חופש פעולה פוליטי, היעדר יציבות ממשלית ועוד. ממשלות גם נוהגות לגבש תוכניות מגירה בניחותא כדי שיוכלו להגיב במהירות יחסית למשברים. ניקח לדוגמה את התחום הביטחוני בישראל. הממשלות חומקות זה שנים מהצורך לגבש מסמך מדיניות בתחום הביטחון הלאומי כי הן חוששות מההשלכות הפוליטיות של ההכרעות הגלומות במסמך כזה. לכן הן נידונות להימצא בעמדה מגיבה ולא יוזמת, ששיאה באירוע ה-7 באוקטובר.

במהלך העבודה על הספר, מה היה הממצא שהפתיע אותך במיוחד? או לחלופין – אילו מהמגמות שצפית מראש באו לידי ביטוי באופן מובהק?

אינני יכול לדבר על הפתעה אבל בהחלט התרשמתי מהגיוון המגולם בעולם הידע של חקר המדיניות הציבורית. חקר המדיניות הציבורית נשען על ידע רב-תחומי, והספר משקף זאת: איש מחשבה פוליטית שכותב על הצדקות ערכיות ותרבותיות למדיניות, סוציולוגים שכותבים על כלכלה פוליטית ועל גישה ביקורתית, כלכלן כותב על הצדקות כלכליות למדיניות, משפטניות דנות בתיאוריות בסיסיות של מדיניות ציבורית, אשת מדע המדינה מנתחת תיאוריות מוסדיות ועוד ועוד. ובכל זאת הפתעה – למרות הידע הרב, חוקרי וחוקרות המדיניות הציבורית בישראל נוטלים ונוטלות חלק זעום מאוד בשיח המדיניות. רבים מחכים להזמנה להשמעת קול, ואפילו לייעוץ, ממקבלי ההחלטות בעוד מוטלת עלינו החובה להשתתף באופן פעיל ויזום בשיח המדיניות בערוצים שונים, ובפרט "לדבר אמת אל הכוח", כפי שניסח זאת אחד מאבות התחום, כלומר, לנהוג בביקורתיות.

בספרים אקדמיים, מאחורי כל נתון יש גם סיפור. יש לך אנקדוטה מעניינת או תובנה בלתי צפויה שנתקלת בה תוך כדי העבודה על הספר?

נטלתי על עצמי לכתוב את הפרק על הגישה הביקורתית בחקר המדיניות הציבורית. מבחינתי זו הייתה חוויית כתיבה (במהלך סגר הקורונה) שחיברה בין עולמות שונים של ידע, כולל ידע הרלוונטי גם ליחסים בין-לאומיים ולחקר צבא וביטחון.

יש משהו נוסף שחשוב לך להדגיש לקוראים ולקוראות בנוגע לספר?

הספר נכתב בראש ובראשונה עבור סטודנטים וסטודנטיות. אני יודע שהם והן מצאו בו עניין והפיקו ממנו תועלת הגם שקיבלנו לא מעט ביקורות, שחלקן גם הטמענו במהדורה הסופית. אני מקווה שהספר יתרום לעולם הידע של הסטודנטים והסטודנטיות שלנו, כשם שיוכל לשרת בעלי ובעלות תפקידים במגזר הציבורי ואת כל השואפים להעמיק בנושא מדיניות ציבורית.

תוכל או תרצה לתת לנו הצצה במה יעסוק המחקר הבא שלך?

אני שותף לכתיבת קובץ מאמרים, שאני מקווה שיצא לאור במסגרת הוצאת למדא עיון. הספר עוסק בהיבטים שונים שבהם המלחמה בעזה שינתה את מושגינו המקצועיים כחוקרי היחסים בין חברה לצבא.

תודה רבה, פרופ' לוי, על ההזדמנות להציץ אל מאחורי הקלעים של תהליכי קבלת ההחלטות במדיניות הציבורית. הספר **מדיניות ציבורית ב-360 מעלות** מציע זווית ראייה רחבה ומעמיקה על התחום, והוא יספק לכולנו הרבה חומר למחשבה.

רוצים לקרוא? הספר מחכה לכם [כאן](#)!